

AMMATTITAITOJA
YHDESSÄ

OPISKELIJAN URAOHJAUS

Opas työpaikoille ja oppilaitoksille
opiskelijan urasuunnitelmien
tukemiseen

TSL Kiipu!a

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Opiskelijan uraohjaus työpaikalla

Opiskelijalle työelämään kasvaminen on tärkeä osa ammatillaiseksi tulemisesta. Vasta työpaikka antaa realistisen käsityksen työelämästä ja omasta ammatista. Työnantaja voi tukea opiskelijan kiinnittymistä työelämään tarjoamalla kannustavan kokemuksen.

Työpaikalla järjestettävän koulutuksen tavoite on usein työllistyminen tai jatko-opintoihin suuntautuminen. Alan vaihtajalla tai nuorella ei vielä ole kokemusta oman alansa työelämästä, joten onnistunut työelämässä oppiminen tukee alalle valmistuvan urakehitystä.

Tähän oppaaseen on koottu vinkkejä työpaikoille ja oppilaitoksille opiskelijan urasuunnitelmien tukemiseksi.

Opiskelun perustana on HOKS

HOKS on lyhenne sanoista opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Suunnitelman laadintaa kutsutaan opintojen henkilökohtaistamiseksi. Henkilökohtaistaminen mahdollistaa yksilölliset ja joustavat opintopolut sekä niitä tukevan ohjauksen ja tuen suunnittelun.

- HOKS laaditaan heti opintojen alussa.
- Suunnitelman laatii yleensä opettaja yhdessä opiskelijan kanssa.
- Työnantajan edustaja osallistuu HOKS:n laadintaan niiltä osin kuin suunnitelma koskee työpaikalla järjestettävää koulutusta.
- Työtehtävät on suunniteltava niin, että opiskelijan on mahdollista oppia tutkinnossa vaadittavat asiat.
- Suunnitelmaan kirjataan, mihin tutkinnon osaan työpaikalla järjestettävä koulutus kuuluu.
- Suunnitelmaan kirjataan myös työpaikalla järjestettävän koulutuksen tavoitteet ja sisällöt sekä näyttö eli osaamisen osoittaminen työpaikalla.
- HOKSiin kirjataan määräaika, jonka kuluessa opinnot on suoritettava. Määräaika on alustava, ja sitä voidaan tarvittaessa pidentää tai lyhentää.
- HOKS:n on kuvattava opiskelun tavoitteita ajantasaisesti, joten sitä päivitetään aina tarvittaessa.
- HOKSiin kirjataan vastuullinen työpaikkaohjaaja ja varaohjaaja.
- Suunnitelmaan kirjataan myös opiskelijan mahdolliset erityisen tuen tarpeet.

Urasuunnittelu ja henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma

Uraohjaus on jokaisen opiskelijoihin ohjaavan opettajan ja ohjaajan tehtävä. Uraohjauksella tarkoitetaan opiskelijan uraan tai jatko-opintoihin liittyvien tavoitteiden suuntaamista ja tukemista. Tavoitteet on kirjattu henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

Opettajan tehtävä on auttaa opiskelijaa saavuttamaan nämä tavoitteet HOKSiin mukaisesti. Tarvittaessa HOKSiä päivitetään vastaamaan paremmin opiskelijan henkilökohtaista urapolkua. Työpaikan, oppilaitoksen ja opiskelijan väliset uraa koskevat keskustelut auttavat täsmentämään opiskelijan tavoitteita.

HOKSiin kirjattavaan urasuunnitelmaan

voi sisältyä jatko-opintosuunnitelma tai suunnitelma työelämään siirtymiseksi tai työllistymiseksi.

Urasuunnitelmassa huomioidaan myös osaamisen kehittämisen tarve työelämän kannalta, jotta opiskelijoiden osaaminen vastaisi työelämän tarpeita ja edesauttaisi työllistymistä.

Työpaikan ja opiskelijan kohtaaminen

Oppilaitos ja työpaikka voivat neuvotella siitä, millaisia ennakovalmiuksia opiskelijalta toivotaan. Näin opettajalle syntyy realistinen käsitys siitä, missä opintojen vaiheessa opiskelijan kannattaa suorittaa tiettyjä tutkinnon osia työpaikalla. Työnantaja puolestaan voi vaikuttaa siihen, millaisilla valmiuksilla opiskelijat tulevat työpaikalle oppimaan.

Tyypillisesti opiskelija suorittaa työelämässä oppimisen jaksoja eri työpaikoilla. Opintojen alussa laadittua HOKSiä päivitetään tarvittaessa opettajan ja työelämän edustajan kanssa, jos opintojen tavoitteita ja sisältöä pitää täsmentää.

Kun opiskelijan osaaminen on riittävällä tasolla, kirjataan HOKSiin suunnitelma työpaikalle siirtymisestä. Tässä vaiheessa työelämän edustaja osallistuu opettajan ja opiskelijan kanssa työelämässä oppimisen jakson suunnitteluun.

Opiskelijan olisi aina hyvä käydä tutustumassa tulevaan työpaikkaan jo ennen jakson alkua. Työpaikalla voidaan järjestää esimerkiksi tutustumiskäynnin yhteydessä työhaastattelua simuloiva keskustelu, jos opiskelijalla ei ole kokemusta työhaastatteluista.

” *Työvoimapolusta kärsivistä aloista kannattaa kertoa opiskelijoille myönteisesti mutta realistisesti. Alalle hakeutumisen esteenä voivat olla väärät tai vanhentuneet mielikuvat työstä.*

Opiskelijoiden työelämäyhteyksien ja työnantajien rekrytoinnin tueksi on monissa oppilaitoksissa järjestetty uratapahtumia. Työnantaja voi myös järjestää esimerkiksi työelämään tutustumiskäyntejä yhteistyössä oppilaitoksen kanssa.

Joustavasti oppimassa, sujuvasti työelämään

Työelämässä opitaan joko koulutus- tai oppisopimuksella. Koulutusopimus on tyypillinen opintojen alkuvaiheessa. Kun osaamista on kertynyt, myös oppisopimus voi olla hyvä vaihtoehto. Vaihtelu näiden välillä on joustavaa, ja opettaja arvioi opiskelijan kanssa, mikä kulloinkin parhaiten palvelee opiskelijan tavoitteita.

Jos opiskelija vaikuttaa yritykseen sopivalta työntekijältä, voi oppisopimusta tarjota opiskelijan sitouttamiseksi sitten, kun hänellä on riittävä osaaminen.

Koulutus- ja oppisopimus

- Koulutusopimus on erinomainen tapa tutustua opiskelijaan ja arvioida opiskelijan soveltuvuutta yrityksen työntekijäksi.
- Oppisopimuksen voi solmia joustavasti vaikka kesälle. Työnantaja voi myös helposti täydentää nykyisten työntekijöiden osaamista oppisopimuksella.
- Oppisopimuksen rinnalla on aina myös kirjallinen työopimus.

Uraohjauksella tuetaan oikean polun löytämistä

Työllistymisen mahdollisuus on pidettävä mielessä jo opintojen aikana. Työpaikalla kannattaa ottaa työllistyminen puheeksi opiskelijan kanssa, sillä opiskelija saattaa jännittää työnhakua.

Työpaikalla on ajankohtaisin tieto alan erityisvaatimuksista, joten työelämässä oppiminen on erinomainen hetki arvioida opiskelijan soveltuvuutta alalle. Omien vahvuuksien tunnistaminen onnistuu myös parhaiten työelämässä.

Jos opiskelija ei koe alaa omakseen, tulee hänen keskustella opettajan kanssa. Tällaisissa tilanteissa opettaja ja opiskelija pohtivat alan vaihtamista tai toisen opiskelualan tutkinnon osien sisällyttämistä opintoihin. Opettaja päivittää HOKSin opiskelijan kanssa. Joskus saattaa riittää lisäkannustus tai erityisen tuen tarpeen huomioiminen paremmin.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Opettajan tulee huomioida tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kun työnantajan kanssa neuvotellaan koulutus- ja oppisopimuspaikoista. Opiskelijan ominaisuudet eivät saa vaikuttaa työnantajan opiskelijavalintaan, ja jokaista opiskelijaa tulee kohdella yhdenvertaisesti.

Uraohjaus opintojen aikana

Uraohjaus on opiskelijälähtöistä toimintaa, jossa opettaja toimii tukena, suunnittelun apuna, uusien virikkeiden antajana ja luotettavan tiedon lähteenä. Tukena ovat myös opinto-ohjaajat ja muu oppilaitoksen henkilökunta. Joissakin oppilaitoksissa opiskelijoilla on käytettävissään myös uraohjauksen ammattilaisia.

Uraohjauksen tarkoituksena on vastata opiskelijan urahaaveisiin ja kysymyksiin realistisesti ja kannustavasti. Se voi sisältää myös työnhakuasiakirjojen laadintaa tai työpaikkojen kartoitusta.

Opettajan on hyvä tietää yrityksen rekrytointitilanteesta ja -käytännöistä. Tämä vahvistaa työelämään suuntautuvien jatkopolkujen syntymistä jo oppilaitoksessa.

Työpaikan edustaja on hyvä apu uraohjauksessa silloin, kun opiskelija selkeästi haluaa suuntautua tietylle alalle tai tiettyyn työpaikkaan. Myös kokeneiden työntekijöiden kannustus ja vinkit ovat tärkeitä, kun nuori tai alanvaihtaja hahmottaa tulevaa työllistymistään.

Uraohjauksessa opettaja toimii tukena, suunnittelun apuna, uusien virikkeiden antajana ja luotettavan tiedon lähteenä.

Tavoitteet näkyviksi työpaikalla

- Opiskelija tulee työpaikalle oppimaan. Ole ennakkoluuloton ja anna hänelle paras mahdollinen kannustus ja ohjaus. Motivoituneesta opiskelijasta kasvaa motivoitunut ammattilainen.
- Ota kesä- tai keikkatyöt rohkeasti puheeksi. Opiskelija ei välttämättä uskalla tai osaa ottaa asiaa esille.
- Kerro opiskelijalle alan työtilanteesta ja oman työpaikan rekrytointikäytännöistä.
- Muista, että keikkatyö on hyvä keino houkutellessa valmistuvia opiskelijoita uusiksi työntekijöiksi.

Uraohjausvinkkejä

Kooste

Työnantajalle

- Kohtele opiskelijaa kuin tulevaa ammattilaista.
- Lisää työtehtävien vaativuutta, kun opiskelijalle kertyy osaamista. Koulutussopimuksesta voidaan siirtyä oppisopimukseen tai toisin päin opiskelijan tarpeen mukaan.
- Kirjoita opiskelijalle suosituskirje koulutus- tai oppisopimusjaksoon liittyvän palautteenannon yhteydessä.
- Tarjoa opiskelijalle työmahdollisuuksia jo opiskelun aikana. Tämä on erinomainen keino sitouttaa opiskelija työpaikkaan mahdollisena tulevana työntekijänä.
- Jos haluat rekrytoida opiskelijan, sovi opiskelijan kanssa ja opettajan tuella sujuvasta siirtymisestä työelämään.
- Huomioi yrityksessä käyneet opiskelijat mahdollisissa tulevaisissa rekrytoinneissa.
- Viesti avoimesti ja kerro, jos töitä ei ole tarjolla.
- Ole yhteydessä oppilaitokseen hyvissä ajoin, kun havaitset rekryointitarpeen. Oppilaitoksissa on työelämäyhteistyöhön erikoistuneita opettajia ja työelämäpalveluihin keskittyviä yksiköitä, joilta saa tukea.

Kohtele opiskelijaa kuin tulevaa ammattilaista. Ole aidosti kiinnostunut.

Opettajalle

- Ole aidosti kiinnostunut opiskelijan tilanteesta.
- Kartoita opiskelijan uratavoitteet ja arvioi niitä yhdessä niiden realistisuus.
- Tue työelämää koskevan tiedon hankinnassa.
- Muunna opiskelijan toiveet konkreettisiksi opiskelu- ja uratavoitteiksi.
- Avusta opiskelijaa työnhakuasiakirjojen laadinnassa, työnhakuun valmistautumisessa ja oman osaamisen esittelyssä.
- Järjestä tutustumiskäyntejä työpaikoille tai kutsu työnantajia oppilaitokseen.

Työpaikkaohjaajalle

- Kannusta opiskelussa ja ammatillaiseksi kasvamisessa.
- Keskustele opiskelijan kanssa tavoitteista ja tue niiden kirkastamisessa.
- Kerro, miten työpaikalla on tapana edetä opiskelijasta työntekijäksi.
- Osallistu HOKSin päivittämiseen siltä osin, kun se koskee työpaikalla järjestettävää koulutusta. Voit myös tukea opettajaa, kun tämä laatii HOKSiin yhdessä opiskelijan kanssa suunnitelmaa työelämään siirtymisestä.

***Opiskelijalle työelämään
kasvaminen on tärkeä osa
ammattilaiseksi tulemista.
Vasta työpaikka antaa realistisen
käsityksen työelämästä ja
omasta ammatista.***

***Tähän oppaaseen on koottu
vinkkejä työpaikoille ja oppilaitoksille
opiskelijan urasuunnitelmien
tukemiseksi.***

 ammattitaitoyhdedessa.fi

 /ammattitaitoyhdedessa

Yhteistyössä

TSL

Kiipu!

Työterveyslaitos

Palvelualojen
ammattiliitto
Servicefacket

Teollisuus
liitto

